

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 3

a

- epitheton ornans 1

b

- twee van de volgende antwoorden: 2
 - ἀστερόεντι (regel 44)
 - ἐπιχθονίων (regel 45)
 - ἱρή (regel 46)
 - ἐϋμμελίω (regel 47)

per juist antwoord 1

2 maximumscore 2

a

- formule(s) 1

b

- (De *Ilias* is het resultaat van een lange orale/mondelijke traditie.) De (bijna) identieke versdelen stelden de ἀοιδός/zanger/dichter in staat (zingend) te improviseren.

Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij b het scorepunt niet toekennen wanneer alleen geantwoord is 'De (bijna) identieke versdelen stelden de ἀοιδός/zanger/dichter in staat de tekst beter te onthouden.'

3 maximumscore 2

a

- Zeus heeft altijd offers gekregen (van de Trojanen) / is altijd geëerd (door de Trojanen) 1

b

- (De Trojaan) Paris heeft Hera niet gekozen als mooiste godin. / het Parisoordeel

Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 1

Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις (regel 37)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2**a**

- In het Grieks is πόνον lijdend voorwerp; in de vertaling is het / is 'moeite' onderwerp.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- litotes

1

Opmerkingen

- *Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij a niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'In het Grieks is πόνον accusativus; het is vertaald als(of het) nominativus (is).'*

6 maximumscore 2

- Ze misleidt Pandarus / een Trojaan (door zich voor te doen als een Trojaan); ze wil bereiken dat hij (met een pijlshot / met een aanval op Menelaus) het verdrag / de wapenstilstand schendt

1

- Ze misleidt Hector (door zich voor te doen als zijn broer / Deïphobus); ze wil bereiken dat hij met Achilles gaat strijden / niet langer voor Achilles vlucht / (door Achilles) gedood wordt

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

*Opmerking**Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.***7 maximumscore 2****a**

- - - ~ | - - | - - ~ | - - | - - | - -

1

b

- De eerste lettergreep (van dit woord) moet (op deze plaats in de regel) lang zijn (en Οὐ- is lang, terwijl de eerste lettergreep van Ὀλύμπιο kort is).

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

8 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- opwekking van medelijden/verdriet / een sombere sfeer
- (terug)verwijzing naar de dood van Patroclus
- (vooruit)verwijzing naar de begrafenis van Patroclus

(door het noemen van een standbeeld op een grafterp van een dode in deze vergelijking)

9 maximumscore 2

a

- In tekst 2 staan de paarden stokstijf; in de beschrijving door Kavafis bewegen ze juist heftig

1

b

- de dapperheid/kracht/jeugdigheid van Patroclus

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij b niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'het feit dat de paarden van Achilles zijn / dat de onsterfelijke natuur van de paarden in opstand komt'.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 3

10 maximumscore 3

a

- (καὶ) ἐν θανάτιό περ αἴση (regel 750) 1

b

- Voorbeelden van een goed antwoord zijn: 1
 - Hector was (tot het tweegevecht met Achilles) erg succesvol in de strijd.
 - Hector was een belangrijke prins.
 - Hector leefde in een welvarende stad.
 - Hector had (een echtgenote en) een zoon.

c

- Hectors lichaam is ongeschonden gebleven.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij c niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'Hectors lichaam is thuisgebracht.'

11 maximumscore 2

a

- ἔπεφνες, ἐξέλετο, ῥυστάζεσκειν 1

b

- ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὧς (regel 756) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

- (regel) 749; Je bent / Hector is beschermd door / geliefd bij de goden.
- (regel) 751; Mijn/Hecabe's andere zoons zijn verkocht. / Mijn/Hecabe's andere zoons zijn door Achilles verslagen. / het lot van mijn/Hecabe's andere zoons
- (regel) 754; Je bent / Hector is gedood / door Achilles verslagen. / het lot van Hector
- (regel) 757; Je/Hector ligt er ongeschonden bij / lijkt op iemand die een zachte dood is gestorven / ligt in het paleis. / de huidige toestand van Hector

Of woorden van overeenkomstige strekking.

indien vier antwoorden juist	3
indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

Opmerkingen

- *Elk deelantwoord alleen meetellen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer in het eerste deelantwoord geen regelnummer is genoteerd.*

13 maximumscore 2**a**

- Andromache was Hectors/zijn echtgenote; Hecabe was Hectors/zijn moeder 1

b

- Helena was op Hector het meest van al haar zwagers gesteld / was zeer op Hector gesteld / was altijd door Hector in bescherming genomen / was een schoonzus van Hector 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer alle vier de onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij a niet fout rekenen wanneer niet of niet correct is aangegeven wie als eerste en wie als tweede geweeklaagd heeft.*
- *Bij b niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'Helena voelde zich schuldig (aan Hectors dood).'*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

- (De aoristusvorm) ἔβην beschrijft een afgesloten handeling: Helena/ze is vertrokken 1
- (De perfectumvorm) ἀπελήλυθα beschrijft een toestand in het heden als resultaat van de handeling: Helena/ze is weg(gegaan) / in den vreemde / weg van huis 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.

15 maximumscore 2**a**

- ἦπιος (regel 770) 1

b

- Het is niet tactvol van Helena om in aanwezigheid van Hecabe te zeggen dat Hecabe / haar schoonmoeder (in tegenstelling tot Priamus) wel eens tegen haar uitvoer. / Hecabe / Helena's schoonmoeder staat er zelf bij. 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking

16 maximumscore 1

Het hout wordt gebruikt om het lichaam van Hector te verbranden (en dat is de slotscène van de *Ilias*).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Afbeelding 1

17 maximumscore 3

a

- Homerus leefde (vermoedelijk) in dezelfde eeuw als waarin de schildering werd gemaakt; (want Homerus leefde vermoedelijk in de achtste eeuw voor Christus en) het verhaal van de *Ilias* speelt een aantal eeuwen eerder

1

b

- Citaat 3 past het best; daarin staat dat het (hele) volk jammerde (en op de afbeelding zijn vele jammerende mensen te zien)
- In citaat 1 staat (alleen) dat iemand/Hecabe anderen tot weeklagen aanzet; in citaat 2 staat (alleen) dat Helena weeklaagde / begon te weeklagen

1

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij a en bij beide delen van b het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het (deel)antwoord juist zijn.

Algemeen

18 maximumscore 2

a

- In de *Ilias* wordt (ook) verlies in de strijd / (verdriet om het) verlies van dierbaren / de ellende van oorlog / de ellende van de slachtoffers (uitgebreid) beschreven

1

b

- In de oorlogvoering / Op het slagveld bewijst een (homerische) held zijn waarde/ἀρετή / verwerft een (homerische) held roem/τιμή (en daarom is oorlog niet zinloos)

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij a niet fout rekenen wanneer als antwoord alleen een concreet voorbeeld beschreven is van verlies in de strijd / (verdriet om het) verlies van dierbaren / de ellende van oorlog / de ellende van de slachtoffers.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

- Kolon 19** (regel 41)
- 19 maximumscore 2**
 Τὸν καὶ (kolon 20) προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 (De) vorst Agamemnon zei tegen hem / sprak hem toe
- Niet fout rekenen: En (de) vorst Agamemnon zei tegen hem / sprak hem toe
 Niet fout rekenen: Τὸν Nestor
- Kolon 20** (regel 41)
- 20 maximumscore 1**
 φωνήσας
 nadat hij was begonnen te spreken / na zijn stem verheven te hebben
- Niet fout rekenen: terwijl hij sprak
 Niet fout rekenen: nadat hij hem ontboden had
 Niet fout rekenen: als hoofdzin nevenschikkend naast kolon 19 vertaald
- Kolon 21** (regel 42)
- 21 maximumscore 2**
 “ ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
 (O,) Nestor, zoon van Neleus, (jij) (de) grote roem/trots/zegen van/voor de Achaeërs/Grieken
- μέγα κῦδος Ἀχαιῶν jij bent de/een grote roem/trots/zegen van/voor de Achaeërs/Grieken 1
- Kolon 22** (regel 43)
- 22 maximumscore 1**
 τίπτε (kolon 23) δεῦρ’ ἀφικάνεις;
 waarom toch kom jij hier aan / hierheen / ben jij hier aangekomen / hierheen gekomen
- Niet fout rekenen: τίπτε waarom (dan)
- Kolon 23** (regel 43)
- 23 maximumscore 1**
 λιπὼν πόλεμον φθισήνορα
 nadat je de mannendodende strijd/oorlog verlaten hebt
- Niet fout rekenen: als hoofdzin nevenschikkend naast kolon 22 vertaald

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>Kolon 24 (regel 44) maximumscore 1 Δείδω μῆ Ik ben bang, dat</p>	
25	<p>Kolon 25 (regel 44) maximumscore 2 δῆ μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος Ἑκτωρ, (inderdaad) (de) machtige/sterke Hector zijn/het/de/een woord(en)/belofte verwezenlijkt/vervult / ten uitvoer brengt</p> <p>Niet fout rekenen: τελέσῃ vertaald met onvoltooid tegenwoordige toekomstige tijd Niet fout rekenen: ἔπος bericht/verhaal (inderdaad) het/de/een woord(en)/belofte van (de) machtige Hector verwezenlijkt/vervuld / ten uitvoer gebracht wordt/worden μοι aan/voor mij ἔπος hexameter/lied ὄβριμος niet verbonden met Ἑκτωρ</p>	<p>0 1 0 1</p>
26	<p>Kolon 26 (regel 45) maximumscore 1 ὥς ποτ' ἐπηπείλησεν zoals/omdat hij ooit dreigend beloofde</p> <p>Niet fout rekenen: ὥς toen</p>	
27	<p>Kolon 27 (regel 45) maximumscore 2 ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων toen/terwijl hij (in de vergadering) onder/bij / te midden van de Trojanen sprak/zei</p> <p>Niet fout rekenen wanneer ἐνὶ Τρώεσσ' verbonden is met kolon 26. ἐνὶ Τρώεσσ' tot/tegen/aan de Trojanen / in Troje ἀγορεύων omdat hij (in de vergadering) sprak/zei ἀγορεύων hoewel/indien hij (in de vergadering) sprak/zei</p>	<p>1 1 0</p>
28	<p>Kolon 28 (regel 46) maximumscore 1 μὴ πρὶν (kolon 29) ἀπονέεσθαι (om) niet (eerder) terug te keren / weg te gaan</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
<p>29</p>	<p>Kolon 29 (regel 46) maximumscore 2 πὰρ νηῶν προτὶ Ἴλιον van(af) de schepen / het scheepskamp naar Troje</p> <p>πὰρ elke andere betekenis dan ‘van(af)’ of een synoniem daarvan προτὶ bij</p>	<p>0 1</p>
<p>30</p>	<p>Kolon 30 (regel 47) maximumscore 2 πρὶν πυρὶ νῆας ἐνιπρήσαι, alvorens/voor de schepen / het scheepskamp (met vuur) in brand gestoken / met vuur aangestoken te hebben / voordat hij de schepen / het scheepskamp (met vuur) in brand gestoken / met vuur aangestoken zou hebben / had</p> <p>Niet fout rekenen: μὴ πρὶν (kolon 28) ... πρὶν niet eerder ... dan dat Niet fout rekenen: ἐνιπρήσαι in brand te steken / hij in brand zou steken Niet fout rekenen wanneer als onderwerp van ἐνιπρήσαι is genoteerd ‘ze/zij’ (de Trojanen).</p>	<p>0</p>
<p>31</p>	<p>Kolon 31 (regel 47) maximumscore 2 κτεῖναι δὲ καὶ αὐτούς. en ook henzelf gedood te hebben / zou hebben / had</p> <p>Niet fout rekenen: αὐτούς hen Niet fout rekenen: te doden / zou(den) doden grammaticale constructie van de vertaling sluit niet aan bij die van kolon 30</p>	<p>0</p>
<p>32</p>	<p>Kolon 32 (regel 48) maximumscore 1 Κεῖνος τὼς ἀγόρευε· Hij/die sprak op die manier (in de vergadering)</p> <p>τὼς als volgt</p>	<p>0</p>
<p>33</p>	<p>Kolon 33 (regel 48) maximumscore 2 τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται. dat wordt nu (dus/natuurlijk/dan) allemaal verwezenlijkt / gebeurt nu (dus/natuurlijk/dan) allemaal / dat zal nu (dus/natuurlijk/dan) allemaal verwezenlijkt worden / gebeuren</p> <p>Niet fout rekenen: wat nu (dus/natuurlijk/dan) allemaal verwezenlijkt wordt / gebeurt</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
34	<p>Kolon 34 (regel 49-50) maximumscore 2 ὦ πόποι, ἦ ῥα καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ ἐν θυμῷ βάλλονται ἐμοὶ χόλον, (O,) helaas, ook de andere Achaeërs/Grieken met goede scheenplaten zijn werkelijk kwaad op mij</p>	
35	<p>Kolon 35 (regel 50) maximumscore 1 ὥς περ Ἀχιλλεὺς, (net) (zo)als Achilles</p>	
36	<p>Kolon 36 (regel 51) maximumscore 2 οὐδ' ἐθέλουσι μάχεσθαι ἐπὶ πρύμνησι νέεσσι." en (ze) willen niet (meer) vechten / en (ze) weigeren te vechten bij de/hun schepen</p>	
	Niet fout rekenen: οὐδ' (en) zelfs/ook niet	1
	οὐδ' maar niet	1
	ἐπὶ op	1
37	<p>Kolon 37 (regel 52) maximumscore 2 Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότης Νέστωρ· (En de) wagenstrijder Nestor uit Gerenon / Nestor, (de) wagenstrijder uit Gerenon, antwoordde hem daarna</p>	
	ἔπειτα nadat	0
	De woorden Ἡ δὲ ταῦτά γ' ἐτοῖμα τετεύχεται zijn voorvertaald met	
	'Dat is nu werkelijk allemaal gebeurd'	
38	<p>Kolon 38 (regel 53-54) maximumscore 2 οὐδέ κεν ἄλλως Ζεὺς ὑψιβρεμέτης αὐτὸς παρατεκτῆναιτο. (en) ook/zelfs de met onweer dreunende Zeus zelf zou dat / die dingen niet kunnen veranderen</p>	
	Niet fout rekenen: κεν ἄλλως παρατεκτῆναιτο zou/kan veranderen	
39	<p>Kolon 39 (regel 55) maximumscore 1 Τεῖχος μὲν γὰρ δὴ κατερήριπεν, Want de wal / het (versterkings)fort is (dus werkelijk) ingestort</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 40** (regel 55-56)
40 maximumscore 2
 ὧ ἐπέπιθμεν ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἶλαρ ἔσεσθαι
 waarvan wij geloofden dat hij/het een/de onverwoestbare bescherming zou zijn van/voor de schepen en (van/voor) onszelf

Niet fout rekenen: ἄρρηκτον εἶλαρ als bescherming onverwoestbaar
 ἄρρηκτον εἶλαρ ἔσεσθαι dat de bescherming onverwoestbaar zou zijn 1
 αὐτῶν van/voor hen(zelf) 0
 ἔσεσθαι dat hij/het is/was 1

- Kolon 41** (regel 57-58)
41 maximumscore 2
 οἱ δ' ἐπὶ νηυσὶ θοῆσι μάχην ἀλίσστον ἔχουσι νωλεμές·
 (en/maar) voortdurend houden zij/die een hevige strijd (vol) / hebben/voeren zij een hevige strijd bij de snelle schepen

Niet fout rekenen: οἱ de Trojanen

Bronvermeldingen

- tekst 1 Homerus, Ilias 4.30-74
 tekst 2 Homerus, Ilias 17.434-450
 Imme Dros, Homeros Ilias, Amsterdam 2015
 tekst 3 Homerus, Ilias 24.747-781
 777-781: P. Lateur, Homeros, Ilias, Wrok in Troje, Amsterdam 2010
 afbeelding 1 Dipyilonvaas, Nationaal Archeologisch Museum, Athene
<https://www.meisterdrucke.nl/fijne-kunsten-afdruk/Greek/355586/De-Dipyilon-Amfora,-funeraire-urn-in-de-geometrische-stijl-van-de-Kerameikos-Necropolis,-detail-van-de-begrafenissc%C3%A8ne,-Athene,-c.750-BC-terracotta-zie-88063.html> (bekeken op 10 juli 2021)
 tekst 4 Homerus, Ilias 14.41-60
 vraag 6 Plato, Politeia 383a
 vraag 9 H. Warren en M. Molegraaf, K.P. Kavafis, Gedichten, Amsterdam 1986
 vraag 15 Ilias 3.164-165, vertaling H.J. de Roy van Zuydewijn
 vraag 18 H. Oranje, De Ilias als pacifistisch epos, in: Trouw, 5 februari 2011
https://www.trouw.nl/nieuws/de-ili-as-als-pacifistisch-epos~bc7bb2f5/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2Furl%3Fsa%3Dt%26rct%3Dj%26q%3D%26esrc%3Ds%26source%3Dweb%26cd%3D%26ved%3D2ahUKEwip_ZDy8MLtAhXEvKQKH RJLD0oQFjABegQIARAC%26url%3Dhttps%253A%252F%252Fwww.trouw.nl%252Fnieuws%252Fde-ili-as-als-pacifistisch-epos%7Ebc7bb2f5%252F%26usg%3DAOvVaw1-qpQ2zeMaTz4IlmjTeNTu (bekeken op 12 december 2020)